

Procesverloop voorkeursadvies lokale media-instelling

Het Commissariaat van de Media (CvdM) verzocht op 28 juli 2023 de gemeente Heerlen om een wettelijk advies en een voorkeursadvies uit te brengen over de zendmachtiging lokale-media-instelling. Dit vanwege het verlenen van een nieuwe zendmachtiging voor een periode van 5 jaar. De termijn van de geldende zendmachtiging verloopt namelijk. Uiterlijk 20 maart 2024 moeten het ondertekende gemeenteraadsadvies en de documenten die aan het advies ten grondslag liggen door het CvdM zijn ontvangen.

Een bijkomende relevante ontwikkeling is dat er een kabinetsvoorstel ligt dat voorziet in de afschaffing van lokale omroepen en de instelling van streekomroepen. Naar verwachting zal dit voorstel per 2026 in de wetgeving geëffectueerd worden. Dat betekent dat er vanaf dat ogenblik voor Parkstad nog één zendmachtiging wordt verleend en dat de termijn van vijf jaren van de nu te vergeven zendmachtiging wordt verbroken.

Van de gemeente Heerlen wordt nu verwacht dat zij:

1. Een *wettelijk advies* geeft, waarbij we een antwoord geven op de vraag of een aanvrager voor de zendmachtiging voldoet aan de wettelijke verplichtingen.
2. Een *gemotiveerd voorkeursadvies* geeft voor een van beide aanvragers op grond van door de gemeenteraad geformuleerde toetsingscriteria.
3. Zich inspant om het samengaan tussen de aanvragers te bevorderen.

De gemeenteraad moet in zijn advies aantonen dat hij in aanmerking heeft genomen dat het een aanwijzing betreft voor meerdere gemeenten en dat de betrokken gemeenteraden over dezelfde pbo-ledenlijsten advies hebben uitgebracht.

Het CvdM ontving twee aanvragen voor een zendmachtiging namelijk een aanvraag van Stichting Plus en een aanvraag van Stichting ZO-NWS.

Stichting Plus is al jaren de publieke lokale media-instelling voor de gemeenten Heerlen, Kerkrade en Simpelveld. Voor de uitvoering heeft Stichting Plus contractuele afspraken met producent RTV Parkstad. ZO-NWS is de laatste jaren actief in Beekdaelen, Brunssum en Voerendaal.

Beide aanvragen hebben betrekking op een zendmachtiging voor alle Parkstadgemeenten. Hierdoor zijn in juli 2023 de bestaande aanwijzingen bij al deze gemeenten opengesteld en moeten alle gemeenteraden een advies voor een aanwijzing voor de komende periode afgeven.

Voor de gemeenten Heerlen, Kerkrade en Simpelveld was eind 2022 duidelijk dat er voor hun gemeente een nieuwe aanwijzingsprocedure moest worden ingezet. Vanaf dat moment zijn deze gemeenten dan ook samen opgetrokken in het proces. De gemeenten Beekdaelen, Brunssum en Voerendaal hebben na de openstelling van de procedure in hun gemeente in juli 2023 geen toenadering gezocht om samen op te trekken.

De gemeente Beekdaelen heeft ondertussen een voorkeursadvies afgegeven (ZO-NWS). De andere Parkstadgemeenten bezinnen zich nog op een advies. Wat opvalt is dat ondanks de vrijwel identieke vastgestelde toetsingscriteria er in deze gemeenten toch verschil is in de weging. Er is geen eenduidige voorkeur.

De te volgen procedure en de stand van zaken

De aanwijzingsprocedure bestaat uit een aantal stappen:

1. Het vaststellen van lokale toetsingscriteria

2. Het ontvangen van de aanvragen.
3. Het toetsen en beoordelen van de aanvragen
4. Het formuleren en vaststellen van het voorkeursadvies door het college en de gemeenteraad.

1. Het vaststellen van lokale toetsingscriteria.

Op 30 mei 2023 stelde de raad de lokale toetsingscriteria vast.

De toetsingscriteria luiden als volgt:

- Representativiteit en functioneren pbo.
- Aansluiting op diversiteit en informatiebehoefte inwoners.
- Samenwerkingen met lokale partners en/of organisaties.
- Interactie en participatie inwoners.
- Professioneel geborgde organisatie.
- De financiële situatie.

2. Het ontvangen van de aanvragen.

Op 26 juli ontvingen we de aanvragen van Stichting Plus en Stichting ZO-NWS.

3. Het toetsen en beoordelen van de aanvragen (augustus t/m december 2023).

Voor dit proces werd de hulp van de stichting Nederlandse Lokale Publieke Omroepen (NLPO) ingeschakeld. De NLPO is het samenwerkings- en coördinatieorgaan voor de lokale publieke omroep in Nederland. Zij adviseerden om een procesbegeleider in te huren en raadden aan Media-Adviseurs Nederland (MANL) hiervoor in te schakelen. De procesbegeleider stuurde het proces aan en samen met ambtenaren van de drie gemeenten werden de aangeleverde stukken inhoudelijk beoordeeld en gesprekken gevoerd met de omroepen. Op grond hiervan leverde hij medio oktober een conceptadvies aan.

In oktober jl. liep de procedure echter vertraging op. Stichting Plus uitte schriftelijk bezwaar tegen de externe advisering door MANL. De adviseur in kwestie zou sinds 2017 betrokken zijn bij een van de potentiële zendgemachtigden, specifiek ZO-NWS. Daardoor was er volgens Stichting Plus schijn van partijdigheid. Om alle ruis uit de weg te ruimen schakelden we in samenspraak met de NLPO en de andere gemeenten een nieuwe adviseur in om het proces opnieuw te doorlopen. Deze adviseur van Awesome Affairs gaf zijn advies op basis van de ingekomen stukken. Er vonden geen gesprekken plaats met Stichting Plus en Stichting ZO-NWS.

De vertraging dwong ons om uitstel voor het afgeven van een advies bij het CvdM aan te vragen. Het CvdM gaf ons uitstel tot uiterlijk 20 maart 2024.

In deze periode zijn er ook inspanningen gedaan om de samenwerking tussen de omroepen te bevorderen. In eerste instantie tijdens de gevoerde gesprekken door de procesbegeleider van MANL. Later via gesprekken onder leiding van de burgemeester van Simpelveld. Op basis van deze gesprekken hebben beide omroepen medio december laten weten de mogelijkheden tot samenwerking nader te willen onderzoeken. Dit wel onder de voorwaarde dat dit proces plaatsvindt onder begeleiding van een onafhankelijke procesbegeleider. Dit krijgt de komende tijd de aandacht. Op dit moment (26 januari 2024) zijn er nog geen concrete acties door de omroepen ondernomen. Beide omroepen weten dat het college nu een besluit moet nemen.

4. Het formuleren en vaststellen van het voorkeursadvies.

Het proces om tot een voorkeursadvies was niet gemakkelijk. Mede omdat beide omroepen expliciet hebben aangegeven samenwerking een kans te willen geven. Om zoveel mogelijk ruimte aan de deze ontwikkeling te geven willen we geen extra druk opleggen. Het afgeven van een voorkeursadvies brengt onrust in het veld en dat kan verstorend werken op de samenwerking. Verlenging van de zendmachtiging zonder voorkeursadvies behoort niet tot de rechtmatige mogelijkheden. Een poging tot extra uitstel voor een aantal maanden met de opdracht aan de omroepen om binnen de tijd tot samenwerking te komen is door Commissariaat afgewezen. Omdat geen van de omroepen haar aanvraag voor de zendmachtiging heeft ingetrokken en er ook geen nieuwe gezamenlijke aanvraag is ingediend zetten we het traject voor de aanwijzing voort en ligt er nu een advies. Procedureel moeten we uiterlijk 20 maart een voorkeursadvies afgeven